

# Wieści ze świata nauki i dydaktyki

Dnia 5 marca 2012 roku w ramach posiedzenia naukowego Komisji Wschodnioeuropejskiej Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie odbył się wykład dra Michała Németha pt. *Język i historia Karaimów łuckich w świetle XIX-wiecznych rękopisów karaimskich*. Podstawą źródłową wystąpienia prelegenta były wydane przez niego w formie edycji krytycznej XIX-wieczne rękopisy pochodzące z Łucka (*Unknown Lutsk Karaim Letters in Hebrew Script (19th–20th Centuries). A Critical Edition*, Kraków 2011). Rękopisy te to przede wszystkim listy prywatne i okólniki, które odzwierciedlają mowę potoczną Karaimów łuckich z omawianego okresu, co jest o tyle istotne, że większość znanych nam tekstów karaimskich to próbki języka literackiego (teksty literackie i liturgiczne). Prelegent zwrócił uwagę na obecność licznych form potocznych, na występowanie wielu form nieregularnych z punktu widzenia dotychczasowych opisów gramatycznych, na kwestię zanikania już w XIX wieku niektórych konstrukcji gramatycznych (np. zanik morfologicznego sposobu tworzenia trybu możliwości i niemożliwości) oraz na ogromną liczbę słowiańskich zapożyczeń, kalek i wpływów strukturalnych.

Oprócz analizy językowej wspomnianych rękopisów prelegent poświęcił szczególną uwagę językowi dwuczęściowej komedii pt. *Dostłar* (Łuck, t. 1: 1931, t. 2: 1939) Sergiusza Rudkowskiego. Jest to utwór literacki, który w zamierzeniu autora miał być karykaturą mowy potocznej Karaimów. Choć do analizy językowej tego utworu trzeba podejść z dużą dozą ostrożności z racji tego, że przedstawia on w krzywym zwierciadle język mówiony Karaimów XIX wieku, to jednak stanowi on niewątpliwie bardzo ważne źródło wiedzy o tym, jak Karaimi rzeczywiście posługiwali się swoim językiem. Szczegółowa analiza utworu miałaby powstać w nieodległej przyszłości.

W drugiej części swego wystąpienia M. Németh pokusił się o przedstawienie wartości omawianych źródeł rękopiśmiennych

z punktu widzenia badań historycznych. W tej części referatu wspomniał o poświadczonych endoetnonimach Karaimów, o rodzajach i wysokości płaconych przez nich podatków, o miejscach ich zamieszkania (również w miejscowościach historycznie niebędących przez Karaimów zamieszkiwanymi) oraz o natężeniu i charakterze kontaktów między gminami. Pełnej analizy historycznej tego typu źródeł prelegent, jako językoznawca, nie dokonywał, zachęcał jedynie do tego historyków.

W dyskusji po referacie wzięli udział członkowie Komisji Wschodnioeuropejskiej PAU oraz pozostali przybyli na spotkanie historycy i językoznawcy. Treść wystąpienia i przeprowadzona po niej dyskusja zostały nagrane przez dziennikarkę Radia Kraków. ■



Dzięki staraniom prof. dra hab. Piotra Muchowskiego w roku akademickim 2011–2012 w Katedrze Studiów Azjatyckich Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu został uruchomiony dwusemestralny lektorat języka karaimskiego (narzecze trockie) dla studentów I roku studiów uzupełniających magisterskich. Zajęcia prowadzone przez dra Michała Németha, pracownika Uniwersytetu Jagiellońskiego, stanowią pierwszą od wielu dziesięcioleci możliwość uczenia się w Polsce tego języka. Przeznaczone są dla studentów Zakładu Hebraistyki, Arameistyki i Karaimoznawstwa. Katedra Studiów Azjatyckich wydała w 2011 roku *Zwięzła gramatyka języka zachodniokaraimskiego z ćwiczeniami* (jej autorem jest również dr Németh), co pozwoliło stworzyć właściwe warunki do studiowania i nauczania tego języka. Zajęcia ze studentami stały się możliwe dzięki funduszom unijnym pozyskanym przez Katedrę Studiów Azjatyckich UAM. ■